

SVERIGES HANTVERKSRÅD

Gesäll- och Mästarbrevskansliet

PROVBESTÄMMELSER

Utarbetade av Föreningen Svenska Timmerhus och godkända av Sveriges Hantverksråd och 2005 03 30

FÖR GESÄLLBREV

YRKE: TIMRINGSYRKET

Bransch- och/eller yrkesorganisation (remissorgan): Föreningen Svenska Timmerhus

Utbildningskrav

För att erhålla gesällbrev fordras:

- Yrkesutbildning eller yrkeserfarenhet motsvarande minst 3 år inom angivet yrke

UTBILDNINGSVÄGAR

- A** Gymnasial utbildning inom Byggprogrammet gren Husbyggnad,
– kompletterad med 1 årig timringsutbildning (t ex 1 årig KY-utbildning i timringsteknik eller motsvarande).
- B** 1 årig timringsutbildning (KY-utbildning i timringsteknik eller motsvarande)
samt minst 2 års timringspraktik i företag.
- C** Traditionell lärlingsutbildning vid timringsföretag i minst 3 år.
- D** Annan väldokumenterad eller likvärdig yrkespraktik inom timringsyrket
som omfattar minst 3 år och som värderas/valideras av branschen i varje enskilt fall.

PROVBESTÄMMELSER

Följande generella regler skall beaktas:

- Gesällprovet bör utföras i nära anslutning till att grundutbildningen eller yrkespraktiken slutförts.
- Provobjektet, en timmerstomme, ska vara av sådan art att det efter genomförd granskning av branschorganisationen kan fastställas att den sökande är väl insatt i yrket och har uppnått de krav för att erhålla av gesällbrev som är angivna i provbestämmelserna fastställda av Sveriges Hantverksråd.

forts. sid. 2 >

- En **objektbeskrivning** ska upprättas för den stomme som skall timras. Beskrivningen ska inkludera:
  - 1) en måttfatt ritning med en planvy och fasadvy för fyra sidor. Skala 1:100 eller större
  - 2) en beräkning av timmerbehovet med uppgift om trädslag, toppdiametergränser, kvalitetskrav och antal löpmeter inklusive reservkvantitet
  - 3) en beskrivning av hur timret bearbetats och/eller behandlats före timringen samt tjocklek vid ev. blockning
  - 4) en beräkning av tidsåtgång från byggstart till färdig stomme
  - 5) förslag på tidpunkt för byggstarten
  - 6) platsen där timringen kommer att genomföras
  - 7) en beskrivning av arbetsmoment med extra svårighet *om* provtagaren avser att inkludera detta
- Ovanstående uppgifter om objektet ska inlämnas till **Föreningen Svenska Timmerhus**. Två granskare utses vilka ska godkänna objektbeskrivningen innan arbetet med gesällprovet påbörjas.
- Om provet utförs av två provtagare gemensamt ska namn och adress för den andre provtagaren också bifogas

Det praktiska provet:

(Se branschens bifogade beskrivning av det praktiska provet).

GRANSKNING/BEDÖMNING

Gesällprovet granskas av 2 - 3 opartiska granskare utsedda av Föreningen Svenska Timmerhus och Sveriges Hantverksråd och genomförs dels under pågående timring, dels i nära anslutning till att gesällprovet slutförts.

Kontrollant (inte granskare) ska intyga att provet är egenhändigt utfört i enlighet med de fastställda provbestämmelserna och följa arbetet och närvara då arbetet påbörjas och då väsentliga moment utförs.

Granskningsprotokoll

Granskningsprotokollet i original, undertecknat av granskarna, ska bifogas till ansökan om gesällbrev. Kontrollanterna (inte granskare) bifogar också ett intyg att gesällprovet genomförts enligt vad som är angivet i provbestämmelserna.

Ansökan

Ansökan om gesällbrev görs på särskilda blanketter som skickas till Gesäll- och Mästarbrevskansliet. Till ansökan bifogas: betyg/utbildningsbevis eller liknande från genomförd hantverks- eller lärlingsutbildning eller motsvarande (se sid. 1 A – D), intyg från kontrollant, granskningsprotokoll samt övriga handlingar.

Avgift Gesällbrev

Den administrativa kostnaden för Gesällbrev hittar du information om i ansökningshandlingen för Gesällbrev. Med brevet följer ett Gesällkort med information om Gesällbrev översatt till fem språk.

Kostnader Gesällprov

Övriga kostnader i samband med förberedelser inför provet, provets genomförande, materialkostnader, granskningskostnader, eventuella branschavgifter m m står den sökande själv för om ingen annan överenskommelse träffats.

För närmare information, provbestämmelser, ansökningsblanketter m m kontakta:

Gesäll- och Mästarbrevskansliet
Sveriges Hantverksråd
Box 147,
793 23 LEKSAND
Tfn 0247 – 369 50
E-post: info@hantverksrad.se
www.hantverksrad.se

Yrkestekniska frågor och frågor om anmälan till Gesällprov

Föreningen Svenska Timmerhus
Änderåsen, Hed Anders väg 4
795 96 Boda Kyrkby
info@svenskatimmerhus.com

Yrkesnämndens kontaktperson:
Christer Ollas 0707581884
E-post: christerollas3@gmail.com

(Bilaga till provbestämmelserna 3 sidor / 2005 03 15)

TIMRINGSYRKET

Instruktioner om det praktiska provets genomförande.

Inledning

Gesällprovet kan utföras t ex där utbildningen har genomförs eller på en arbetsplats där objektet skall byggas. Provet skall genomföras i en följd under en begränsad tid som överenskommits med kontrollanten. Tidpunkten för arbetets igångsättning och ungefärliga avslutande bestäms i samråd med kontrollanten. Under denna tid skall kontrollanten när som helst kunna besöka arbetsplatsen och studera arbetet. Den av branschen utsedde kontrollanten skall intyga att provtagaren och ingen annan utfört gesällprovet.

Provobjekt för gesällprov i timring

Objektet för timringsyrket skall bestå av en timmerstomme med minst fyra väggar och taklag. Den skall vara timrad hantverksmässigt med hjälp av handhållna manuella eller motordrivna verktyg.

Stommen skall vara byggd av timmer där stockarnas naturliga avsmalning och varierande höjd bibehållits och stockarna sammanfogats genom individuell knutning.

I provet skall följande delmoment vara obligatoriska:

- Gesällprovtagaren skall kunna förklara den ritning efter vilken timmerstommet skall tillverkas.
- En temporär grund skall iordningställas vars mått och nivå (-er) senare skall kunna kopieras till den permanenta grunden.
- Kontaktytan mellan stockarna i stommens väggar skall vara utformad som s.k. långdrag med fullgod tätning mellan stockarna på båda sidor. Långdraget skall vara vattenavledande i sin konstruktion och ha plats för tätande drevmaterial. Långdraget skall utföras i det arbetsmoment då en ny stock fogas till en tidigare.
- Stockarna skall vara sammanfogade nära änden med en knuttyp som låser korsande stockar i såväl sidled som längdled samt behåller sin täthet/passning om och när timret torkar.
- Minst en stock skall vara skarvad med fullgod täthet men utan krav på draghållfasthet. Alternativt kan ett separat prov på skarvning uppvisas.
- Stommen skall innehålla minst en öppning för vardera en ytterdörr och ett fönster. Konstruktionen vid en öppning skall dels stabilisera väggen, dels medge obehindrad nedsjunkning av stommen utan att dörr eller fönster påverkas.
- Gavelspetsarna skall vara timrade.
- Taklaget skall vara konstruerat som längsgående åsar eller i form av takstolar.

Övrigt:

- Det är inget krav på att den ritning som ligger till grund för provet skall vara utförd av provtagaren själv.

- Stommen får valfritt timras i blockat timmer eller rundtimmer.
- Inredning och isolering av stommen ingår inte i gesällprovet.
- Golvbjälklag behöver inte installeras men måste vara förberett om ritningen så anger.
- Det är tillåtet att förbereda stockarna genom maskinell blocksågning av stockarna.
- Maskinell fräsning av stockarnas ovan- och undersida är tillåten och får utföras på så sätt att det bildas en rundad yta och en rak linje från stockände till stockände.
Färdigfrästa drag tillåts inte.
- Valfri knuttyp kan användas om denna i övrigt fyller de krav som nämnts ovan.

Arbetsmoment med extra svårighetsgrad:

Om provtagaren väljer ett utförande som inkluderar *arbetsmoment med extra svårighetsgrad* kan extrapoäng utdelas vid granskningen. Exempel:

- Timring med stockar som har kvar sina naturliga krökar;
- Timring med syllvarv i olika höjdnivå
- Timring av mellanvägg
- Timring utan motordrivna redskap

Två provtagare på samma provobjekt:

Det är vanligt att timmerstommar byggs av parvis arbetande timrare. Detta är ett skäl till att två provtagare bör kunna genomföra sina gesällprov på ett och samma objekt. Ett annat skäl för detta förfarande kan vara att storleken hos ett timringsobjekt gör det tidsmässigt svårt att hinna med och dyrt att genomföra för en ensam gesällprovstagare.

Om två provtagare utför gesällprov på samma objekt måste kontrollanten kunna avgöra att var och en av de två likvärdigt bidragit till arbetet i alla moment och att var och en har motsvarande kunskaper och färdigheter.

Teoretiskt prov:

Ingår inte.

GRANSKNING/BEDÖMNING

Gesällprovet granskas av 2 - 3 opartiska granskare utsedda av Föreningen Svenska Timmerhus och Sveriges Hantverksråd och genomförs dels under pågående timring, dels i nära anslutning till att gesällprovet slutförts.

Kontrollant (inte granskare) skall intyga att provet är egenhändigt utfört i enlighet med de fastställda provbestämmelserna och följa arbetet och närvara då arbetet påbörjas och då väsentliga moment utförs.

Vid granskningen av den färdiga stommen är följande punkter särskilt viktiga:

- att timraren har valt lämpliga stockar för passning till tidigare intimerade stockar och stockvarv
- att timraren under arbetet tagit hänsyn till virkets(eventuella) förväntade krympning
- att den färdiga stommen har de mått som angivits i byggnadsritningen
- att syllvarvet är timrat på lämpligt sätt och med lämpliga stockar
- att väggarna är vertikala (i lod)
- att timringen är utförd på likartat sätt från stock till stock

- att väggarna är förstärkta med dymlingar på lämpliga punkter och mellanrum
- att långdragens passning (anläggning på båda sidor) är väl utförd
- att knutarnas passning (täthet) är väl utförd
- att gåtspår och gåt är korrekt utförda
- att takbjälklaget har utförts på lämpligt sätt och med lämpligt material

Dessutom granskas följande punkter som har med gesällprovstagarens *arbetsätt* att göra:

- säkerhet i arbetet
- planering av arbetet
- arbetsteknik
- verktygens skötsel

Poängsättning

I granskningsprotokollet finns ett antal huvudmoment som är uppdelade i granskningspunkter. Varje granskad punkt poängsätts efter skalan 1.0 – 5.0. För godkänt gesällprov utan extra svårighetsgrad krävs en medelpoäng av minst 3.0 i *samtliga* huvudmoment.

Ett arbetsmoment med extra svårighetsgrad kan frivilligt inkluderas i gesällprovet.

En sammanlagd medelpoäng på 4.5 eller högre berättigar till liten belöningsmedalj och 5.0 berättigar till stor belöningsmedalj. Då stor belöningsmedalj tilldelas ska granskarna bifoga en skriftlig motivering till poängen.

Information

För ytterligare information och tekniska frågor kring genomförandet av det praktiska provet kontakta:

Föreningen Svenska Timmerhus
Änderåsen, Hed Anders väg 4
795 96 Boda Kyrkby
info@svenskatimmerhus.com

Yrkesnämndens kontaktperson:
Christer Ollas 0707581884
E-post: christerollas3@gmail.com